

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Економічна теорія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Класичний фаховий коледж Сумського державного університету
Розробник(и)	Бандурка Людмила Вікторівна, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету
Рівень освіти	Фахова передвища освіта; НРК України – 5 рівень
Семестр вивчення навчальної дисципліни	18 тижнів протягом 4-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 3 кредити ЄКТС, 90 годин, з яких 36 годин становить контактна робота з викладачем (26 годин лекцій, 10 годин семінарських занять), 54 годин становить самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна циклу дисциплін загальної підготовки
Передумови для вивчення дисципліни	Необхідні знання з дисциплін: «Правознавство»
Додаткові умови	Одночасно мають бути вивчені дисципліни: «Історія державності та культури України»
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Метою навчальної дисципліни є розвиток економічної грамотності студентів, їх гнучкості й адаптивності, комунікабельності, ініціативності та підприємливості, готовності до співробітництва.	
4. Зміст навчальної дисципліни	
Тема 1. Соціальні цілі економіки Економіка як сфера життя людей. Рівні економіки. Економічна теорія як наука. Історичний розвиток економічної теорії. Учасники (суб'єкти) економічних відносин. Суспільне виробництво та його результати. Процеси, що забезпечують задоволення потреб: виробництво, розподіл, обмін і споживання. Економічні потреби та блага. Ефективність суспільного виробництва.	
Тема 2. Сталий розвиток Обмеженість ресурсів. Необхідність раціонального та ефективного використання ресурсів.	

Вплив діяльності людини на довкілля. Сталий розвиток як спосіб збереження довкілля.

Тема 3. Економіка домогосподарства

Домашнє господарство як власник і споживач. Типи, види і форми власності в різних економічних системах. Поняття про раціональне споживання. Права споживачів. Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження.

Тема 4. Ринкова економіка

Ринкова економіка та її еволюція. Принципи ринкової економіки. Види ринків. Ринкова інфраструктура. Попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція. Закони дії ринку. Еластичність товарів (послуг). Гроші в ринковій економіці. Грошовий обіг та його закони. Інфляція. Кредитно-фінансовий ринок. Банки. Держава в ринковій економіці та її функції. Державний бюджет, податки.

Тема 5. Підприємництво

Підприємницька діяльність та її реєстрація. Типи підприємництва. Підприємство (фірма) як суб'єкт господарювання. Види підприємств та форми їх об'єднань. Бізнес-планування. Мета і соціальна відповідальність підприємця. Права та обов'язки підприємців. Правовий захист бізнесу.

Тема 6. Ринок праці

Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації працівника. Заробітна плата як дохід найманого працівника. Види та форми оплати праці. Державна політика у сфері доходів. Споживчий кошик. Прожитковий мінімум. Мінімальна заробітна плата. Зайнятість і безробіття. Наслідки безробіття. Закон Оукена.

Тема 7. Лобіювання інтересів та корупція

Поняття лобізму. Сутність корупції та корупціогенних ризиків. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи подолання корупції.

Тема 8. Інтеграція. Міжнародні економічні відносини

Світове господарство та його структура. Європейське і світове співробітництво. Поняття інтеграції. Витоки та процес європейської інтеграції. Міграційні процеси. Поняття міжнародних економічних відносин. Міжнародні економічні організації.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти зможе:

РН 1.	знати і розуміти сутність та структуру економіки, особливості економічних відносин між суб'єктами господарювання, елементи економічної системи України; особливості функціонування різних видів ринку, а також бюджетної, фінансової та податкової системи держави
РН 2.	знати та визначати види та форми підприємництва, формувати власні професійні цілі та вибирати шляхи їх досягнення, виявляти ставлення до власних економічних потреб та шляхів їх задоволення, оцінювати особливості сучасного ринку праці в Україні, наявні виробничі ресурси при бізнес-плануванні
РН 3.	уміти аналізувати економічні відносини, використовуючи при цьому історичний підхід, критичне мислення та елементи логіки, добирати джерела економічної інформації та працювати з економічними даними, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між економічними подіями на міжнародній арені та в Україні, враховувати фінансові ризики та наслідки корупційних дій, застосовувати набуті знання і вміння під час планування домашнього господарства та бюджету родини

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

ПРН 2.	Оцінювати сучасний стан культурного розвитку держави, розвивати та вдосконалювати інтелектуальний, загальнокультурний, фізичний і духовний рівень. Бути активним суб'єктом професійної та економічної діяльності держави.
--------	---

ПРН 7.	Аналізувати можливі ризики, виявляти чинники впливу для запобігання нещасним випадкам та аваріям на об'єктах будівництва; володіти основними методами захисту навколишнього середовища від можливих наслідків виробничої діяльності.
ПРН 19.	Планувати, аналізувати, контролювати і оцінювати власну роботу та роботу інших осіб.
7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
Тема 1. Соціальні цілі економіки	
Л 1.	Економіка як сфера життя людей. Учасники економічних відносин.
Л 2.	Суспільне виробництво та його результати. Економічні потреби та інтереси.
Тема 2. Сталий розвиток	
Л 3.	Сталий розвиток як спосіб збереження довкілля. Обмеженість ресурсів.
СЗ 1.	Визначення ефективності суспільного виробництва
Тема 3. Економіка домогосподарства	
Л 4.	Домогосподарство як власник та споживач. Типи, види і форми власності в різних економічних системах. Права споживачів.
СЗ С.	Визначення типу економічної системи країни та рівня життя домогосподарств
Тема 4. Ринкова економіка	
Л 5.	Ринкова економіка та її еволюція. Ринок, його сутність та структура. Види ринків. Ринкова інфраструктура.
Л 6.	Механізм функціонування ринку. Закони дії ринку. Еластичність попиту та пропозиції. Ринкова рівновага. Ціна в ринковій економіці. Конкуренція та монополія.
Л 7.	Гроші в ринковій економіці. Грошовий обіг та його закони. Інфляція.
Л 8.	Держава як суб'єкт ринкової економіки. Кредитно-фінансова та податкова система. Державний бюджет.
СЗ 3.	Визначення основних ринкових та кредитно-фінансових показників
Тема 5. Підприємництво	
Л 9.	Сутність підприємництва і його планування. Підприємство (фірма) як суб'єкт господарювання.
Л 10.	Витрати підприємств та результати їх діяльності: дохід, прибуток, рентабельність
Тема 6. Ринок праці	
Л 11.	Ринок праці та його учасники. Заробітна плата. Державна політика доходів.
СЗ 4.	Аналіз попиту на ринку праці та складання резюме.

Тема 7. Лобіювання інтересів та корупція	
Л 12.	Поняття лобізму та корупції. Шляхи подолання корупції.
СЗ 7.	Визначення наслідків корупції.
Тема 8. Інтеграція. Міжнародні економічні відносини	
Л 13.	Поняття світового господарства. Європейське і світове співробітництво. Інтеграція. Форми міжнародних економічних відносин.
7.2 Види навчальної діяльності	
НД 1.	Підготовка до лекції.
НД 2.	Підготовка до обговорення та/або опитування.
НД 3.	Аналіз власної навчальної діяльності (рефлексія).
8. Методи викладання, навчання	
Дисципліна передбачає навчання через:	
МН 1.	Акроматичні словесні методи: пояснення, розповідь, лекція, робота з електронним навчальним контентом.
МН 2.	Евристичні (запитальні) словесні методи: бесіда.
МН 3.	Пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод учіння.
МН 4.	Аналіз історій і ситуацій.
МН 5.	Problem-Based Learning/ метод проблемного викладу.
МН 6.	Flipped learning/ перевернуте навчання.
МН 7.	Mobile Learning/ мобільне навчання.
МН 8.	Blended-learning / змішане навчання.
При подачі матеріалу використовуються акроматичні словесні методи: пояснення (через словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів), розповідь (образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події), лекція (надає здобувачам освіти теоретичну основу з економічної теорії, що є основою для самостійного навчання), робота з електронним навчальним контентом (через самостійне опрацювання здобувачами освіти тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, які надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах, у т.ч. з використанням евристичних (запитальних) словесних методів (діалогічний метод навчання, за якого викладач із допомогою поставлених питань спонукає здобувачів освіти відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу). Опанування навчальної дисципліни також передбачає використання пояснювально-спонукального методу викладання і частково-пошукового методу учіння, коли викладач частину навчального матеріалу подає в готовому вигляді, іншу частину – через проблемні завдання, а здобувачі освіти засвоюють навчальний матеріал як за допомогою репродуктивного, так і творчого, дослідницького методу. Аналіз історій і ситуацій, коли викладач розповідає здобувачам освіти реальну чи вигадану історію, що є прикладом певного поняття чи теорії, а студенти висловлюють свої думки, оцінюють поведінку і дії, наслідки. PBL (Problem-Based Learning/метод проблемного викладу), при якому лекція стає схожою на	

діалог, викладання імітує дослідний процес (висуваються спочатку кілька ключових постулатів по темі лекції, виклад вибудовується за принципом самостійного аналізу і узагальнення студентами навчального матеріалу). F-learning (Flipped learning/перевернуте навчання), коли студенти поза аудиторією переглядають відповідні навчальні матеріали, що будуть розглядатися на наступному занятті, самостійно вивчають теоретичний матеріал, а в аудиторії здійснюють його обговорення, виконують практичні завдання., доступність та персоніфікація навчання забезпечується m-learning з використанням мобільних пристроїв. Навчання через blended-learning з використанням LMS MOODLE, в межах якого студент здобуває знання як очно, так і самостійно онлайн.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Контроль навчальної роботи студента і оцінювання здійснюються за 4-бальною шкалою:

Бали	Критерій
5 (відмінно)	Студент уміє сформулювати економічну проблему і визначити шляхи її розв'язання; вести дискусію з конкретного питання; розв'язувати і пояснювати розв'язки задач високої складності; аналізувати економічні і соціальні явища, користуючись відповідними документами (законами, постановами, указами тощо), порівнювати економічні умови в різних країнах, регіонах; пояснювати виконання завдання підвищеного або комбінованого рівня.
4 (добре)	Студент уміє самостійно розв'язати типові економічні графічні і розрахункові задачі на одну-дві дії; виконати якісні економічні завдання: аналіз, порівняння, висновки, при потребі звертаючись до викладача; користуватися математичними знаннями для розв'язання економічних задач.
3 (задовільно)	Студент уміє правильно виконати завдання на одну дію, оформлюючи його без висновків; за інструкцією і з допомогою викладача намагається розв'язати обчислювальні або графічні задачі на дві дії з обґрунтуванням результату, в якому є помилки; з допомогою викладача може зробити частковий аналіз і порівняння економічних явищ побутового рівня, висновки; прийняти рішення щодо власних економічних інтересів і обґрунтувати їх.
2 (незадовільно)	Студент уміє при постійному контролі і допомозі викладача виконати розрахункові на одну дію задачі побутового рівня; в тестових завданнях співвіднести категорії, явища та їх властивості. При цьому потребує постійної консультації і контролю з боку викладача.

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені наступні методи поточного формативного оцінювання: опитування студента на семінарському занятті та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі підготовки до виконання тестових завдань, оцінювання поточного тестування.

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Методи оцінювання:

М 1.	Опитування.
М 2.	Тестовий контроль.

М 3.	Практична перевірка.
М 4.	Метод самооцінки.
В особливих ситуаціях робота може бути виконана дистанційно в системі дистанційного навчання Класичного фахового коледжу Сумського державного університету – LMS MOODLE (http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/), https://dl.kfk.sumdu.edu.ua/course/view.php?id=165	
Форма підсумкового контролю: залік.	
10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	
10.1 Засоби навчання	
ЗН 1.	Мультимедіа
ЗН 2.	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, онлайн-опитування)
ЗН 3.	Графічні засоби: схеми, малюнки.
10.2 Інформаційне та навчально- методичне забезпечення	
Основна література	1. Чепінога В.Г. Економічна теорія [Текст] : підручник. Київ : "Юрінком Інтер", 2023. 656 с. 2.Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 412 с. URL: http://dspace.op.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11873/2/Книга_Підручник_Економічна_теорія_2020.pdf 3. Економічна теорія : підручник / заг. ред. В. П. Якобчук. Київ : Ліра-К, 2020. 450 с. URL: https://lira-k.com.ua/preview/12643.pdf
Допоміжна література	1. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія: Підручник. К.: Знання Прес, 2001. 581 с. 2. Економічна теорія [Електронний ресурс] : навчальний посібник для самостійної роботи студентів / М. А. Мащенко, М. С. Бріль, О. М. Кліменко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. М. А. Мащенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 266 с. URL: http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/32799/1/2022-Мащенко%20М%20А%20С%20Бріль%20М%20С%20Кліменко%20О%20М%20та%20ін.pdf 3. Економічна теорія: Навч. посібник для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С.І. Архирєєва. Харків: НТУ «ХП», 2020. 230 с. 4. Круш П.В. Основи економічної теорії: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2008. 448 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/131b7767-eb64-412b-8624-c743d2244846/content 5. Ватаманюк З.Г. (Економічна теорія: мікро- та макроекономіка): Навч. Посібник. К.: Знання, 2001. 588 с. 6. Мочерний С. В. Економічна теорія. Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 640 с. 7. Основи економічної теорії: Підручник / За науковою редакцією проф. Федоренка В. Г. К.: Алерта, 2005. 511 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті	1. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: http://www.me.gov.ua 2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://www.minfin.gov.ua 3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
----------------------------------	---

РОБОЧИЙ РЕГЛАМЕНТ контролю навчальної роботи студента і оцінювання

1. Структура навчальної дисципліни:

Загальний обсяг дисципліни	90 годин / 3,0 кредити ЄКТС
Контактна робота з викладачем	36 годин / 18 занять
Самостійна робота здобувача освіти	54 години, що включають в себе опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до семінарських занять, самостійне опрацювання окремих питань/тем навчальної дисципліни, підготовку та виконання завдань у вигляді есе, доповідей тощо, підготовку до поточних та підсумкового контролів
Індивідуальне завдання	відсутнє

2. Контактна робота з викладачем:

Лекційні заняття	26 годин / 13 занять
Семінарські заняття	10 годин / 5 занять
Консультації очно та/або дистанційно як в асинхронному, так і в синхронному режимах	згідно розкладу

3. Організація освітнього процесу:

Семестрів викладання	1
Семестр	4 / весняний

4. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: 4-бальна (традиційна) шкала.

5. Види навчальної роботи здобувача освіти, які підлягають оцінюванню

Вид навчальної діяльності	Політика оцінювання
підготовка до лекції /опрацювання теоретичного матеріалу в LMS Moodle	опитування; письмова перевірка; моніторинг активності здобувача в LMS Moodle
підготовка до обговорення та/або опитування за темами семінарського заняття / тестування в LMS Moodle *	опитування; розгорнуту бесіду з вузлових питань, запропонованих студентам для підготовки вдома: проблемні питання, аналіз конкретних ситуацій, доказ версій, прогнозів; виступи з рефератами, доповідями; диспут у формі діалогу; активне доповнення основних доповідей; тестування рівня навчальних досягнень на освітній платформі Moodle*
виконання завдання на освітній платформі Moodle – огляд статті	практична перевірка: виконання здобувачем освіти в LMS Moodle виду діяльності «Завдання», завантаживши звіт про виконання у форматі .doc / «Вікі». Вид діяльності «Завдання» в LMS Moodle не має автоматичного оцінювання, викладач вручну виставляє оцінку, а також додає коментар, після прочитання відповіді здобувача освіти
тестування на освітній платформі Moodle	тестовий контроль: автоматичне діагностування результатів навчання в LMS Moodle
аналіз власної навчальної діяльності (рефлексія)	самооцінка

* – у разі відсутності здобувача освіти на семінарському занятті, у т.ч. у разі запровадження дистанційної форми навчання з урахуванням безпекової/епідемічної ситуації, необхідно виконати в LMS Moodle відповідний вид діяльності «Тест» / «Завдання».

6. Форма підсумкового контролю:

4/ весняний семестр	залік	вид діяльності «Тест» на освітній платформі Moodle – Підсумкове тестування, що містить як автоматизовані тести для контролю та самоконтролю навчальних досягнень здобувачів освіти, так і завдання, що потребують розгорнутої, творчої відповіді.	охоплює весь навчальний матеріал, вивчений протягом семестру
---------------------------	-------	---	--

7. Політика використання додаткових (заохочувальних) балів для підвищення рейтингу оцінки:

наявність рукописного конспекту	особисте рішення здобувача освіти у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії
відвідування консультацій, у т.ч. з використанням онлайн-сервісів	
послідовність і своєчасність виконання видів навчальної роботи, передбачених програмою	
участь у конференціях, круглих столах, конкурсах та ін. заходах із початкової дисципліни/ спеціальності	за фактом; сертифікат(и) участі; збірник з опублікованими тезами; новини та події, що оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу освіти
підготовка до публікації і прийняття до друку наукових праць із навчальної дисципліни: статті у наукових виданнях під науковим керівництвом лектора	за фактом; опублікована стаття в електронному (URL посилання) або друкованому вигляді (скан-копія)
участь та/або призове місце у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з базових навчальних предметів, Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів – членів Національного центру «Мала академія наук України»	за фактом; сертифікат(и) участі; диплом

8. Комунікаційна політика:

Активованій акаунт для авторизованого доступу до освітньої платформи Moodle (асинхронний режим навчання). Доступ до Google Meet для організації онлайн-занять (синхронний режим навчання).

9. Політика щодо академічної доброчесності:

Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про академічну доброчесність у ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ».

10. Політика щодо оскарження оцінювання:

Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів врегульований п. 7.5 Положення про організацію освітнього процесу.

11. Відвідування занять:

Поважні причини для неявки необхідно підтверджувати відповідними документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдань на самостійну підготовку або завдання поточного та підсумкового контролю.

12. Політика зарахування результатів неформальної освіти:

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентується Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті. Пропоновані курси, за якими може бути застосований порядок визнання результатів навчання з навчальної дисципліни:

Курс	Перезарахування (дисципліни/ змістового модуля/теми)
Платформа ГО «Prometheus» – Економіка на кожен день. Мова: українська. URL: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+ECO101+2020_T3/home	Дисципліна – Економічна теорія (в повному обсязі)